

Eventyr For Alle

A detailed black and white illustration of a fox's head, looking slightly to the right, positioned behind the title text.

Smeden som de ikke turde slippe inn i helvete

Asbjørnsen & Moe

Smeden som de ikke turde slippe inn i helvete

En gang i de dager da Vårherre og St. Peter gikk og vandret på jorda, kom de til en smed. Han hadde inngått en kontrakt med fanden om at om syv år skulle han tilhøre ham, imot at han den tida skulle være mester over alle mestere i smedkunst, og den kontrakten hadde både han og fanden skrevet navnet sitt under på. Derfor hadde han også satt med store bokstaver over smiedøra: *Her bor mesteren over alle mestere!*

Da Vårherre kom og fikk se det, gikk han inn.

«Hvem er du?» sa han til smeden.

«Les over døra», svarte smeden. «Men kanskje du ikke kan lese skrift, og da får du vente til det kommer en som kan hjelpe deg.»

Før Vårherre fikk svart ham kom det en mann med en hest, og han ba smeden om sko den for ham.

«Kan ikke jeg få lov å sko den», sa Vårherre.

«Du kan prøve», sa smeden. «Du kan jo ikke få gjort det verre enn at jeg kan få det riktig igjen.»

Vårherre gikk da ut og tok det ene beinet av hesten, la det i smieavlen og gjorde skoen glødende. Så kvessa han haker og grev, og bøyde sømmene, og så satt han beinet helt og holdent fast på hesten igjen. Da han var ferdig med det, tok han av det andre forbeinet og gjorde det samme. Da han hadde satt det på igjen også, tok han bakbeina, først det høyre, så det venstre, la dem i avlen, gjorde skoen glødende, kvessa haker og grev og bøyde sømmene, og så satt han beinet på hesten igjen.

Imens stod smeden og så på ham: «Du er slett ikke noen dårlig smed du», sa han.

«Synes du det», sa Vårherre.

Litt etter kom mora til smeden bort og ba ham komme hjem og spise middag. Hun var gammel og skrøpelig, svært krokete i ryggen og rynkete i ansiktet, og kunne med nød og neppe gå.

«Legg nå merke til det du ser», sa Vårherre. Han tok kona, la henne i smieavlen og smidde ei ung deilig jomfru av henne.

«Jeg sier som jeg har sagt, jeg», sa smeden, «du er slett ikke noen dårlig smed. Det står over døra mi: *Her bor mesteren over alle*

mestere. Men allikevel må jeg si rett ut: En lærer så lenge en lever», og dermed gikk han bort til gården og åt middag.

Da han hadde kommet tilbake til smia igjen, kom det en mann ridende som ville ha skodd hesten sin.

«Det skal snart være gjort», sa smeden. «Jeg har akkurat nå lært en ny måte å sko på. Den er god å bruke når dagene er korte.» Og så begynte han å skjære og bryte helt til han fikk av alle hestebeina. «For jeg vet ikke hva som er vitsen med å gå og pusle med ett og ett», sa han.

Beina la han i smieavlen, slik han hadde sett Vårherre gjøre, la godt med kull på, og lot smedguttene dra raskt i belgstanga. Men så gikk det som en kunne forvente: Beina brant opp, og smeden måtte betale hesten.

Dette likte han ikke noe særlig. Men i det samme kom ei gammel fattigkjerring gående forbi, og så tenkte han:

«Lykkes ikke det ene, så lykkes vel det andre.» Så tok han kjerringa og la henne i avlen, og uansett hvor mye hun gråt og ba for livet, så hjalp det ikke. «Du skjønner ikke ditt eget beste, så gammel du er», sa smeden. «Nå skal du bli ei ung jomfru igjen på et øyeblikk, og allikevel skal jeg ikke ta så mye som en skilling for smiinga.» Det gikk nå ikke bedre med kjerringa, stakkar, enn med hestebeina.

«Det var ille gjort det», sa Vårherre.

«Å, det er sikkert ikke mange som spør etter henne», svarte smeden. «Men det er skam av fanden: Det er jo bare så vidt at han holder det som står skrevet over døra.»

«Hvis du nå kunne få tre ønsker av meg», sa Vårherre, «hva ville du da ønske deg?»

«Prøv meg», svarte smeden, «så skal du få vite det.»

Vårherre gav ham da de tre ønskene.

«Da ønsker jeg først og fremst at den jeg ber klatre opp i det pæretreet som står her ute ved smieveggen, må bli sittende der til jeg selv ber ham komme ned igjen», sa smeden. «For det andre ønsker jeg at den jeg ber sette seg i armstolen som står der inne i verkstedet, må bli sittende i den helt til jeg selv ber ham stå opp igjen. Og til slutt ønsker jeg at den jeg ber krype inn i denne ståltrådpungen jeg har i lomma, må bli der inne helt til jeg selv gir ham lov til å krype ut igjen.»

«Du ønsket som en dårlig mann», sa St. Peter. «Først og fremst burde du ha ønsket deg Guds nåde og vennskap.»

«Jeg turde ikke ta så hardt i, jeg», sa smeden.

Så sa Vårherre og St. Peter farvel, og gikk videre.

Dagene kom og gikk, og da tiden var omme kom fanden, slik som det stod i kontrakten, og skulle hente smeden.

«Er du ferdig nå?» sa han, og stakk nesa inn igjennom smiedøra.

«Å, jeg skulle så gjerne ha slått hodet på denne spikeren først», svarte smeden. «Kryp opp i pæretreet imens du og plukk deg en pære å gnage på, du er sikkert både tørst og sulten etter den lange veien.»

Fanden takket for godt tilbud og krøp opp i treet.

«Ja, når jeg nå tenker godt etter», sa smeden, «så klarer jeg ikke å slå hodet på denne spikeren før det har gått fire år, for dette jernet er pokker så hardt. Du kan ikke komme ned den tia, men du får sitte og hvile deg så lenge.»

Fanden tigget og ba så tynt som en toskilling at han måtte få lov til å komme ned igjen, men det hjalp ikke. Til slutt måtte han da love at han ikke skulle komme igjen før de fire årene var gått, som smeden hadde sagt.

«Ja, da kan du komme ned igjen», sa smeden.

Da nå tiden var ute, kom fanden igjen for å hente smeden. «Nå er du vel ferdig?» sa han. «Du har vel fått slått hodet på den spikeren nå.»

«Ja, hodet har jeg nok fått på den», svarte smeden, «men allikevel kommer du et lite grann for tidlig, for spissen har jeg ikke kvessa ennå – så hardt jern har jeg aldri smidd før. Mens jeg slår spiss på spikeren så kan du jo sette deg i armstolen min og hvile deg, for du er vel trett antar jeg.»

«Takk som byr», sa fanden og satte seg i armstolen.

Men straks han hadde kommet til hvile, så sa smeden igjen, at når han tenkte godt etter, så kunne han slett ikke få kvessa spissen før om fire år. Fanden ba først pent om å slippe ut av stolen, og så ble han sint og begynte å true. Men smeden unnskyldte seg det beste han kunne, og sa at det var jernet sin skyld, for det var pokkers så hardt, og trøstet fanden med at han satt så godt og komfortabelt i armstolen, og om fire år skulle han komme ut, akkurat på minuttet. Det var ingen annen mulighet, fanden måtte love

at han ikke skulle hente smeden før de fire årene var over. Og så sa smeden: «Ja, da kan du reise deg igjen», og fanden fór av sted det forreste han kunne.

Om fire år kom fanden igjen for å hente smeden.

«Nå er du vel ferdig, tenker jeg?» sa fanden, og stakk nesa inn gjennom smiedøra.

«Fiks og ferdig», svarte smeden, «nå kan vi reise *når* du vil. Men – du», sa han, «det er én ting jeg lenge har gått og tenkt på som jeg vil spørre deg om: Er det sant, det de forteller, at fanden kan gjøre seg så liten han vil?»

«Jaggu er det sant!» svarte fanden.

«Å, kan du da gjøre meg den tjenesten å kripe inn i denne ståltrådpungen og se etter om det er hull i bunnen?» sa smeden. «Jeg er så redd jeg skal miste reisepengene mine.»

«Gjerne det», sa fanden. Han gjorde seg liten og krøp inn i pungen. Men ikke før var fanden inni, så smekket smeden pungen igjen.

«Jo, den er hel og tett alle steder», sa fanden i pungen.

«Ja, det er fint at du sier det», svarte smeden, «men det er bedre å være føre var enn etter snar. Jeg kan like så godt sveise leddene litt til, bare for sikkerhets skyld», sa han, og dermed la han pungen i avlen og gjorde den glødende.

«Å! Au! Er du gal!? Vet du ikke at *jeg* er inni pungen da?»

ropte fanden.

«Ja, jeg kan ikke hjelpe deg», sa smeden. «Det er et gammelt ordtak at: En får smi mens jernet er varmt», – og så tok han storslegga, la pungen på stedet, og dundret løs på den alt han orket.

«Au, au, au!» skreik fanden i pungen. «Kjære vene! La meg bare slippe ut, så skal jeg aldri komme igjen mer!»

«Å ja, nå tror jeg nok leddene er skikkelige sveiset de også», sa smeden. «Da kan du komme ut igjen.» Dermed lukket han opp pungen, og fanden fór av sted så fort at han ikke turde se seg tilbake en gang.

Men etter en stund som smeden til å tenke på, at han hadde nok gjort det vanskelig for seg selv da han gjorde seg uvenner med fanden: «For hvis jeg nå ikke skulle komme inn i gudsriket», tenkte han, «er det fare for at jeg kan bli hjemløs, siden jeg har blitt uvenner med ham som rår over helvete.» Han tenkte da det var best å prøve, først som sist, å komme inn i enten helvete eller himmelriket, så han fikk greie på hvordan det ville gå, og så tok han slegga på nakken og dro av gårde.

Da han nå hadde gått et godt stykke, kom han til veikrysset der veien til himmelriket deler seg fra den som går til helvete. Der tok han igjen en skreddersvenn, som labbet av sted med pressjernet i hånda.

«God dag», sa smeden, «hvor skal du hen?»

«Til himmelriket, og se jeg kan komme inn der», svarte skredderen. «Og du?»

«Å, vi får nok ikke langt følge, vi da», svarte smeden. «Jeg har nå tenkt å prøve i helvete først, jeg, for jeg kjenner fanden litt fra før.»

Så sa de farvel og gikk hver sin vei. Men smeden var en sterk, kraftig kar, og gikk mye fortere enn skredderen, så det

var ikke lenge før han stod foran porten i helvete. Han lot vakten gå inn og si at det var en utenfor som gjerne ville ha et ord med fanden.

«Gå ut og spør hvem det er for én», sa fanden til vakten, og det gjorde han.

«Hils fanden og si at det er den smeden som hadde den pungen, han husker det nok», svarte mannen, «og be ham pent om jeg kan få slippe inn straks, for i dag har jeg først smidd helt til middagstid, og etter det har jeg gått den lange veien hit.»

Da fanden fikk den meldinga, befalte han vakten å låse igjen alle ni låsene på porten i helvete, «og sett på enda en hengelås til», sa fanden, «for kommer *han* inn, lager han kaos i hele helvete.»

«Det er ikke noe berging å få her da», sa smeden til seg selv, da han merket at de stengte porten ekstra godt. «Så jeg får vel prøve i himmelriket.» Og dermed snudde han, og gikk tilbake til han nådde veikrysset igjen. Der tok han den veien skredderen hadde gått.

Fordi han var så sint på grunn av den lange veien han hadde gått frem og tilbake til ingen nytte, gikk han på alt han orka, og nådde porten til himmelriket akkurat da St. Peter gløttet på den lite grann slik at den tynne skreddersvennen kunne få klemt seg inn. Smeden var fortsatt en seks syv steg fra porten.

«Her er det nok best å skynde seg», tenkte han, greip slegga, og kasta den inn i dørsprekka akkurat i det skredderen smatt inn.

Men slapp han ikke inn gjennom den gløtten, vet jeg ikke *hvor* han har blitt av.

Ordforklaringer

- **hake:** nedbøyde stykker på endene til hesteskoens armer
- **grev:** spisst stykke på midten på undersiden av en hestesko
- **pressjern:** stort og tungt strykejern brukt av skreddere til å presse tøy

Eventyr For Alle.no

Les og hør kjente og ukjent eventyr,
gratis på norsk!

eventyrforalle.no

PATREON | EventyrForAlle

Norsk folkeeventyr fra samlingene til Peter Christen Asbjørnsen (1812-1885),
Jørgen Moe (1813-1882) og Moltke Moe (1859-1913).
(Offentlig eiendom - public domain)

Kilde: [Eventyr, 1928 \(no.wikisource.org\)](http://no.wikisource.org/wiki/Eventyr,_1928) (Offentlig eiendom - public domain)

Teksten er redigert av Karl-Robert Rønning.

Dette verket er lisensiert under følgende Creative Commons lisens: Navngivelse-DelPåSammeVilkår 4.0 Internasjonal. For å se en kopi av denne lisensen, besøk

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

Illustratør: Otto Sinding (1842-1909)

Kilde: [Norske Folke- og Huldre-Eventyr i Udvalg, 1879 \(nb.no\)](http://nb.no)

Dette arbeidet er fri for kjente opphavsrettsrestriksjoner.